

Canada-koorts

Wereldwijd | Tekst en foto's: Hendrik Begeman

De familie Buyks begon een akkerbouwbedrijf in Canada zonder in Nederland een bedrijf te hebben verkocht. "Iedereen zei dat het onmogelijk was om met niks te beginnen", vertelt John Buyks. De familie bewees het tegendeel. Inmiddels is het bedrijf bekend in de aardappelkringen in Alberta.

De laatste zonnestralen gluren nog net over de Rocky Mountains bij de Upper Green Farms van John en Corry Buyks ten zuidwesten van de plaats Red Deer in het Canadese Alberta. "Upper Green Farms was de naam van de boerderij toen we deze kochten. We vonden het een mooie naam en besloten daarmee verder te gaan. Inmiddels is het een bekende naam geworden in de aardappelkringen in Alberta", meent John.

Vastbesloten

Eigenlijk wilde John al op zijn twintigste naar Canada, maar hij maakte eerst de HAS af. "Daarna vond ik een goede baan bij een gewasbeschermingsmiddelenconcern en ontmoette ik de vrouw die ik anders waarschijnlijk niet had ontmoet", vertelt John. Toch wilde hij boer worden. "Ik ben geboren en getogen op een boerderij. Dan zit het boeren er van jongs af aan in en dat gaat er niet meer uit. Ik had mijn baan kunnen houden, maar dan wist ik hoe de rest van mijn leven eruit zou zien." Na 17 jaar in de gewasbescherming wilde hij wat anders. Als twintigjarige werkte John via een uitwisselingsprogramma in de Verenigde Staten en

had hij de smaak van het Westen al te pakken. De Canada-koorts begon op te komen en na veel wikken en wegen vertrokken John en Corry in 1991. Ze waren inmiddels al enkele keren in het land geweest en wisten wat ze wilden. Het mooie landschap en het feit dat ze niet hoefden te irrigeren, trok hen naar Centraal-Alberta. John werkte eerst bij een paar melkveebedrijven en bij Tri-S in Innisfail, een loonbedrijf en leverancier van kunstmest en zaden. "Tijdens deze periode zijn we van het gebied gaan houden en er blijven hangen", vertelt John.

Start

De familie Buyks begon een landbouwbedrijf zonder een bedrijf in Nederland te verkopen. "Of het nu nog mogelijk is om zomaar een bedrijf te kopen, is moeilijk te beantwoorden. Met de hoge grondstofprijzen en startkosten van machines en gebouwen is dat een grote uitdaging. Maar dat was het twintig jaar geleden eveneens. Toen zei ook iedereen dat het onmogelijk was om van nul af aan te beginnen." In Alberta kochten ze Upper Green Farms, een gemengd bedrijf met veertig tot vijftig

Charolias-beefkoeien. Dat aantal werd al snel uitgebreid tot ongeveer honderd stuks. Belangrijke tak was het verkopen van fokstieren. Toen in 2008 BSE de kop opstak, werden alle koeien van de hand gedaan. "De koeien hadden ook niet echt mijn interesse en er ging veel tijd in zitten", meent John.

Akkerbouw

Het lage land werd verhuurd aan de buurman en het echtpaar legde zich volledig toe op de akkerbouw. Ze bezitten drie quarter sections (1 quarter section is ongeveer 64 hectare). Ze huren er nog drie quarters bij. De grond bestaat uit zwarte leem, met 10 tot 12 procent humus. Daarop telen ze hoofdzakelijk pootaardappelen. Ongeveer vijf hectare bestaat uit consumptieaardappelen. Buyks teelt verschillende rassen. Het grootste deel bestaat uit Russet Burbank. Daarnaast heeft hij nog rode Norland, purple Viking en een aantal nieuwe Canadese rassen. De consumptieaardappelen zijn bestemd om via de Innisfail Growers op boerenmarkten te verkopen.

Innisfail Growers

Buyks was ook betrokken bij de oprichting van de coöperatie Innisfail Growers in 1993. De coöperatie bestaat uit telers met verschillende gewassen, zodat een compleet pakket aan groente en fruit ontstaat. Buyks werd gevraagd om aardappelen te telen voor verkoop op de boerenmarkten, in Canada bekend als 'farmers markets'. Momenteel teelt hij hiervoor ongeveer vijf hectare aardappelen. De markten worden in de zomermaanden >>

De familie Buyks begon een bedrijf in Canada zonder een bedrijf in Nederland te verkopen.

>>> Canada-koorts

gehouden in bijna alle plaatsen in de omgeving. In grotere plaatsen blijven de markten permanent staan en draaien ze ook in de winter door. Innisfail Growers heeft een vaste plaats op de farmers market van Calgary en verkoopt in de zomermaanden op veel andere plaatsen. "De markten hebben een andere functie dan in Nederland", aldus Buyks. "Daar heeft de markt de reputatie goedkoop te zijn, terwijl de markten in Canada doorgaans wat duurder zijn dan de supermarkten. Er worden luxe en verse producten aangeboden."

Pootgoed

Centraal-Alberta ligt op ongeveer 1000 meter boven zeeniveau. Het groeiseizoen is er korter dan in Nederland. Gewassen als pootgoed kunnen nagenoeg ziektevrij worden geteeld, want insecten schijnen het geen prettig gebied te vinden. In de nabije omgeving van de Upper Green Farms worden geen aardappelen geteeld. Het pootgoedgebied ligt meer ten noorden van Red Deer. Industrie- en consumptieaardappelen worden meer in Zuid-Alberta geteeld, waar ook de verwerkende industrieën staan als McCain en LambWeston. Pootgoed groeit grover dan in Nederland en wordt gesneden. Buyks koopt meestal 15.000 tot 20.000 knollen aan als nuclear pootgoed. Na drie tot vier jaar heeft hij voldoende voor de verkoop. Een gedeelte van de aardappelen wordt verkocht in Oost-Canada en de VS, de rest in Zuid-Alberta. Een deel gaat via Parkland Seeds, een organisatie waarin ook Agrico participeert.

Gewassen

Tarwe, gerst en koolzaad worden op het overige land geteeld. Begin oktober waren alle

Hanno en Megan (links) werken mee op het akkerbouwbedrijf van Corry en John Buyks (rechts).

gewassen al geoogst. De prijzen voor granen en koolzaad zijn goed, maar de opbrengsten liggen dit jaar lager dan andere jaren. Bij koolzaad ligt de opbrengst 20 procent onder normaal. Buyks schrijft dit toe aan de droogte in de VS, waardoor insecten, de leafhoppers, die het in de VS te droog vonden, nu naar Canada trokken en ziektes overbrachten. Volgens de lokale akkerbouwkrant heeft het ook met het weer te maken. Deze zomer was niet extreem nat, maar de luchtvochtigheid was hoger, waardoor gewassen als koolzaad onderin langer nat bleven en er zogenaamde Aster Yellow optrad. De gerst wordt in november afgeleverd als brouwergerst en de tarwe gaat meestal voor baktarwe weg. Het koolzaad wordt gebruikt als grondstof voor koolzaadolie voor huishoudelijk gebruik.

Kwaliteit

Buyks krijgt drie keer per jaar een overheidsinspectie, in het veld en tijdens de opslag. Het papierwerk van het Quality Assurance Programm moet hij zelf verzorgen. De klanten vragen naar deze documenten. Om zeker van zijn zaak te zijn, laat Buyks het pootgoed in een laboratorium testen op de aanwezigheid van ziekten.

De familie Buyks bewaart de aardappelen in

kisten. "In het begin heb je kleine hoeveelheden en verschillende rassen. Dan is bewaren in kisten het meest praktisch. Daarna kun je met kisten geleidelijk uitbouwen", meent John. De aardappelen worden gekoeld met buitenlucht en met een luchtbevochtiger wordt voorkomen dat de aardappelen te veel uitdrogen, wat tot gewichtsverlies leidt. Dat is nodig omdat de lucht er droger is dan in Nederland.

Werkzaamheden

Al het werk op het akkerbouwbedrijf wordt door de familie Buyks zelf gedaan. Ze hebben alle benodigde machines, veelal van Europese makelij, zoals een tweerijige Grimme-aardappelrooier.

Oudste zoon Hanno werkt mee op het bedrijf en heeft daarnaast een fulltime-baan bij een bank als landbouwhypotheken-adviseur. "Vanuit mijn werk heb ik veel contact met boeren. Daardoor leer je de streek goed kennen en leer je veel over financiering. Als het op ons familiebedrijf druk is, hebben andere boeren het ook druk en heb ik tijd om vrij te nemen om op de boerderij te helpen", legt Hanno uit. Ook Corry en de vrouw van Hanno, Megan, helpen veel mee. In Canada is het heel normaal dat vrouwen met een tractor, combine of graantruck rijden. ♦

Het graan wordt opgeslagen in grote bins.

Drainagebedrijf Scaldis
maakt onderdeel uit van
de H4A-groep.

www.h4a.nl

Drainagebedrijf

SCALDIS

Drainage?

- Drainage met sleuf/sleufloos
- Drainage in bestaande boomgaard
- Doorspuiten van drainage
- Egalisatie met kilverbord met laserinrichting

Meer informatie: tel. 06-22600597

Monsterweg 47, 4454 AA Borssele, tel. 0113-352207, fax 0113-352616

Droogte bestendig?

Droogte bestendig!

Korn-Kali®

Korn-Kali® is een succesvolle minerale meststof om uw gras- en maïsland van zowel kalium, magnesium, natrium als zwavel te voorzien. De kenmerken: ideale nutriëntensamenstelling (40% K_2O , 6% MgO , 4% Na_2O , 12% SO_3), volledig in water oplosbaar en dus direct opneembaar door het gewas. De effecten:

- bevordert de groei en kwaliteit van gras en maïs
- verbetert de kwaliteit van ruwvoer
- optimaliseert de wintervastheid
- bevordert de droogteresistentie
- verbetert de stikstofbenutting

Korn-Kali® is onze gewaardeerde kaliummeststof met snel en direct opneembare magnesium en zwavel uit Kiesriet. **Korn-Kali®** – voor gezond gewas en gezond vee!

K+S Benelux bv – Breda · telefoon +31 (0) 76 - 564 50 40 · www.kalibenelux.com
Een onderneming van de K+S Gruppe

Informeer over de huidige WinPack aanbieding

M11013

K14004

WinPack

Seriefabricage
Ideale uitrusting
De juiste uitvoering voor de beste prijs

JOSKIN

Tel: 0032 43 77 35 45 – www.joskin.com

Bodem en bieten **sparen**

Loonwerker Pim Sturm heeft vertrouwen in de bietenteelt.

Handel | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

De weersomstandigheden belemmeren een vlotte bietenoogst in de kop van Noord-Holland. Loonbedrijf Verbruggen heeft op het juiste moment geïnvesteerd. De Quatro op rupsen is een stuk lichter en rooit onder de meest barre omstandigheden zonder de bodem te verdichten.

Het is topdrukte bij loonbedrijf Verbruggen in Wieringerwerf. De oogst is in volle gang. Dag en nacht wordt doorgewerkt om de bieten uit de grond te krijgen. Ruim de helft van het bietenareaal in de regio is inmiddels gerooid. "Dit seizoen komt alles tegelijk. De uien hadden al gerooid moeten zijn. Ook het bietenrooien is door de regen uitgesteld. En eind november moeten we naar Frankrijk om tulpen te planten", zegt Pim Sturm, eigenaar van loonbedrijf Verbruggen. Sturm nam het loonbedrijf dat actief is in de akkerbouw, bollenteelt en het

grondverzet, twee jaar geleden over. Op dit moment werken er 28 arbeidskrachten waarvan 15 vast. Samen met een collega-loonbedrijf rooien ze dit seizoen ruim 1300 hectare bieten en cichorei voor circa 140 klanten, met name in de Kop van Noord-Holland.

Sturm verwacht een lang oogstseizoen. De suikerbietenoogst verloopt vanwege de natte weersomstandigheden moeizaam, maar de opbrengst en kwaliteit zijn goed, volgens hem. "In het begin viel de oogst tegen, maar het trekt tamelijk bij. Het sui-

kergehalte is opgelopen tot ruim 17 procent." Het loonbedrijf rooit gemiddeld ruim 30 hectare bieten per dag, circa 80 ton per hectare, met drie zelfrijdende bietenrooiers van Agrifac.

Agrifac

Sturm is al van oudsher bekend met de machines van Agrifac. "Bij Agrifac zijn veel mogelijkheden en worden vooruitstrevende technieken toegepast. Bovendien is de fabriek relatief dichtbij, waardoor ik snel nieuwe onderdelen kan halen en is er altijd een monteur aanwezig." Agrifac loopt voorop in de ontwikkeling van machines, stelt hij. De machines worden continu aangepast aan de eisen van de klant. "De productie neemt toe. Hierop moeten de machines worden aangepast. Vroeger rooiden we misschien 60 ton per hectare. Nu is dat gemiddeld 90 ton en vorig jaar is zelfs een capaciteit van 148 ton per hectare bruto voorgevallen", vertelt Sturm.

Grondtarra

In 2010 werd door het loonbedrijf een Agrifac-machine met een schijvenrooiersysteem getest. "Onze ervaringen waren positief en in 2011 hebben we de machine gekocht", vertelt Sturm. "De machine die we in 2008 hebben aangeschaft, bevat rooischaren. Maar hier is 80 procent zware grond. Onder natte omstandigheden vindt aansmering van grond plaats, wat moeilijk is te verwijderen. Bij het reinigen van de bieten, treden hierdoor vaker beschadigingen op", legt Sturm uit. Zijn streven is om een maximale opbrengst te verwerven, terwijl de verliezen en grondtarra beperkt blijven. Sturm merkt op dat de variatie tussen de verschillende rooisystemen die op de markt zijn, groot is op dit gebied. "In vergelijking met het scharensysteem is het verschil wat grondtarra betreft gemiddeld 8 procent op zware grond. Elke ton grondtarra kost 12,80 euro. Vorig jaar rooiden we dus gemiddeld 100 euro minder tarra per hectare", berekent de loonwerker. "Door het schijvenrooisysteem realiseren we minder grondtarra en puntbreuk, waardoor de opbrengst zo'n drie tot vier ton hoger is."

Koptarra

Ook aan de hoeveelheid koptarra hangt een kostenplaatje. Afstellingen van de rooimachine en rijsnelheid zijn hierin bepalend. Bij een te hoog percentage koptarra blijven te veel loofresten aan de biet zitten. "Slechts één op de tien bieten mag een iets te hoge pruik hebben. Zijn het er meer, dan krijgen we een boete die oploopt tot 240 euro per hectare." Bij een te laag percentage wordt de biet te diep gekopt, waardoor er verlies optreedt. "De kop van de biet bevat de meeste suiker. Een centimeter kop minder, betekent 10 procent minder tonnage."

Big Six

De Big Six van het loonbedrijf draait momenteel op volle toeren. Vanuit de cabine is

De Big Six, een zelfrijdende zesrijige bietenrooier met 28 tons bunker, draait op volle toeren.

er goed zicht over de kaarsrechte bietenrij, die met gebruik van RTK-gps is gezaaid. De bieten worden opgepikt door rollen en middels axiaalrollen gereinigd, waarna ze via een zeefband de vrachtwagen op gaan.

Quatro

Op een ander perceel haalt de nieuwe Quatro op rupsen de bieten van het land, ondanks de doordrenkte bodem. De machine is dit seizoen nieuw aangeschaft door het loonbedrijf. "De bedoeling was om er een Big Six bij te kopen, maar die hebben we op het laatste moment afbesteld. De Quatro is een lichtgewichtmachine met een lagere bodemdruk, waardoor de bodemstructuur beter intact blijft." De Quatro is geladen 36 ton, 22 ton lichter dan de Big Six. Het grotere contactoppervlak van de rupsen zorgt voor een optimale gewichtsverdeling en maakt het mogelijk om onder moeilijke omstandigheden toch te kunnen rooien. Minder

draagkrachtige gronden zijn hiermee eerder en langer berijdbaar. De belangstelling voor de Quatro OptiTrackPlus is groot, laat Sturm weten. "Van onze klanten geeft 30 procent de voorkeur aan deze kleinere machine. De Quatro is met volle bunker net zo zwaar als een lege Big Six." Nadeel is dat de Quatro met de bunker van slechts veertien ton geen grote capaciteit heeft, waardoor er vaker moet worden gelost. "Je hebt een extra kieper nodig. Qua inhoud mag het wel net ietsje meer zijn", ervaart Sturm.

Bunker

Sturm heeft vertrouwen in de bietenteelt en is van plan verder te investeren in de toekomst. Voor de volgende oogst heeft hij al precies voor ogen wat hij wil: een rooier met een bunker van 20 ton, een schijvensysteem en een compleet rollenbed. Dit om de bodem en de bieten te sparen. "Bij reinigen met zonnen wordt de biet door de ronddraaiende spaakwielen uit de grond getild en op de 'zonne' gegooid waardoor meer beschadiging, puntbreuk en dus verlies optreden." Welke machinefabrikant de machine zal leveren, is nog onzeker. "Dat hangt af wie het beste aan mijn wensenpakket tegemoet komt. Ik hoop alleen wel dat het een Agrifac wordt." ♦

De Quatro op rupsen is speciaal ontwikkeld door Agrifac om met minimale bodemdruk te kunnen werken.

‘Kostprijs laag houden’

Ondernemen | Tekst en foto's: **Hendrik Begeman**

Peter Cuelenaere is akkerbouwer, maar drijft ook handel in agrarische producten en machines. Zijn doel is om de kostprijs laag te houden. “Als er met veel werken weinig wordt verdiend, kun je beter wat anders gaan doen”, meent hij.

Peter Cuelenaere runt samen met zijn vrouw Ineke een akkerbouwbedrijf in Biddinghuizen. Het bedrijf is 45 hectare. De kleigrond heeft een afslibbaarheid van 35 tot 40 procent. Door bijhuren en ruilen bewerkt hij ongeveer 60 hectare, maar die oppervlakte wisselt per jaar. De familie teelt pootaardappelen, uien en wortelen. Van de uien koopt hij ongeveer 40 procent bij van collega's. De verhouding tussen eigen teelt en bijgekocht product bij de pootaardappelen is ongeveer half om half. Cuelenaere heeft meer pijlen op zijn boog. Naast het akkerbouwbedrijf, drijft de akkerbouwer handel in agrarische producten en machines.

Visie

Cuelenaere heeft zijn eigen visie op ondernemerschap. “Als er met veel werken weinig wordt verdiend, kun je beter wat anders gaan doen”, meent hij. Zijn doel is om de kostprijs laag te houden. Als hij het gevoel heeft dat hij

De afvoerbanden zijn voorzien van valbrekers en kunnen in kisten lossen.

producten goedkoper elders kan kopen in plaats van zelf te telen, kiest hij daarvoor. Een centrale rol speelt de professioneel ingerichte bewaarplaats met kistenbewaring en verwerkingsruimte met een nieuwe sorteerinstallatie. De loods heeft een afmeting van 50 bij 30 meter. De opslagcapaciteit bedraagt meer dan 3000 ton. Dat gebruikt hij niet alleen voor z'n eigen geteelde producten, maar ook voor producten die hij koopt bij derden. Pootgoed en wortels worden bewaard in de mechanische koeling.

Vrachtwagen

Als kind twijfelde Cuelenaere of hij boer wilde worden of vrachtwagenchauffeur.

Doordat hij producten bijkoopt, is hij het allebei. “Je mag de vrachtwagen als een soort hobby zien.” Met de vrachtwagen haalt en brengt hij gekochte producten. De uit Zeeuws-Vlaanderen afkomstige akkerbouwer heeft verschillende Belgische contacten waarmee hij handel drijft. Bij de vrachtwagen heeft hij twee opleggers: een onderlosser waarmee hij aardappelen en uien vervoert en eentje waarmee hij andere zaken kan vervoeren, zoals inschuurlijnen van het Belgische merk Spinnepok. Die verkoopt hij in Nederland.

Omschakeling

In het verleden had Cuelenaere ongeveer 30 hectare pootgoed, maar drie jaar geleden verruimden ze het bouwplan en schakelden ze over van 1 op 3 naar 1 op 5. “Het resultaat gaat nog steeds vooruit”, zegt de akkerbouwer. Met wortels zijn ze teruggegaan naar 1 op 9 en met uien naar 1 op 5 of 6.

Sorteerinstallatie

In dezelfde periode keek Cuelenaere uit naar een andere sorteerinstallatie. Daarbij kwam hij in gesprek met mensen van Grisnich. Het bedrijf zocht een adres om een

Tolsma Grisnich

Tolsma in Emmeloord is leverancier van apparatuur voor het bewaren van allerlei soorten landbouwproducten. Ongeveer driekwart van de productie van Tolsma is bestemd voor export. Om met een zo volledig mogelijk programma op de markt te komen, nam Tolsma in 2007 het eveneens Emmeloordse bedrijf Grisnich over. De filosofie hierachter was dat enkel bewaarstechniek op termijn onvoldoende perspectief naar de toekomst bood. “Alleen met bewaarstechniek komen we er niet, we moeten een concept verkopen. Met alles wat in de schuur zit, moeten we wat kunnen doen”, stelt Harry Goos van Tolsma. Grisnich was gespecialiseerd in sorteer- en verwerkingsinstallaties voor industrieel gebruik. Belangrijk pluspunt bij de overname was de mogelijkheid om besturingstechnieken van beide bedrijven te integreren. “Zo vallen er voordelen uit te halen door synergiewerking en standaardisatie.”

De sorteerinstallatie is in een hoekopstelling geplaatst.

nieuwe sorteerinstallatie in de praktijk te testen. De apparatuur werkte prima, maar werd na een tijdje door Grisnich teruggehaald. Inmiddels heeft het bedrijf de machine praktijkklaar en is Cuelenaere een van de eerste gebruikers van de nieuwe installatie, een schudsorteerder die in vijf verschillende maten kan sorteren.

"Mijn wens was om alles in één keer in vijf maten te kunnen sorteren. De bovenste laag zijn de dikste aardappelen en die zijn het kwetsbaarst. Deze maken nu de kortste route over de sorteerlijn", legt de akkerbouwer uit.

"Ook de nauwkeurigheid van de machine spreekt me aan", stelt Cuelenaere. De installatie is per zeefdek frequentieregeld, wat wil zeggen dat het ritme van de zeven kan variëren. De zeven kunnen met tussenpozen langzamer werken of zelfs even stilstaan, zodat de aardappelen of uien de tijd hebben om door de zeef te vallen. De zeefbaan is ongeveer twee meter lang en kan vijf keer stilvallen gedurende de weg over de zeef. Het ritme kan per product of partij worden ingesteld.

De installatie is in een hoekopstelling achter in de loods geplaatst. Dwars erachter lopen vijf verschillende afvoerbanden met

valbrekers die het product in kisten deponderen. Sensoren meten de afstand van de valbreker tot het product, waarna deze automatisch omhoog gaan naarmate de kist voller wordt.

Snelheid

De installatie is niet voorzien van een leestafel. In z'n eentje kan Cuelenaere tot 150 ton per dag sorteren. Met twee personen sorteren ze 200 ton per dag. Momenteel sorteert hij ongeveer 15 hectare pootgoed, maar dat kan snel veranderen. "Als ik aan het veldgewas kan verdienen, ga ik het niet sorteren."

Als de ondernemer door aankoop van aardappelen of uien een partij tegenkomt die moet worden gesorteerd, is hij erop ingesteld dat in een korte periode te voltooien. De aan- en afvoerlijnen zijn op de elektrische installatie aangesloten. Als er ergens een probleem optreedt, vallen alle lijnen stil, tot en met de onderlosser van de vrachtwagen. Herstarten gebeurt automatisch in de goede volgorde.

Werk

Het bedrijf is zo ingericht dat Cuelenaere met weinig mensen veel werk kan verzet-

ten. Het werk op de boerderij doet hij met eigen mechanisatie. Cuelenaere besteedt ongeveer de helft van de tijd aan handel en de helft aan werk op de boerderij. Hij wordt geholpen door Ineke en een paar stagiaires. "Het is belangrijk dat je lol aan het werk hebt", besluit hij. ♦

Peter Cuelenaere bij de geopende zevenkast met vijf etages.